

розглянуто тропи, засновані на переносному значенні, – метафора, метонімія, синекдоха, гіпербола, мейозис, літота.

Лисиця Д.
НТУ «ХП»

КРИМІНАЛЬНА «ЖАРГОННА» МОВА МОЛОДІ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сьогодні в Україні та за її межами, намітилася стала тенденція до занедбання рідної мови, а отже, і культури в цілому. Ми знаємо, що молодь – першочерговий носій і зберігач культури народу.

Карний жаргон особливо легко поширюється в оточенні неповнолітніх і молоді. Це можна пояснити його образністю, виразністю, потаємністю, іронічністю, що захоплює підлітків і молодь. Засвоєння (нехай і підсвідоме) кримінальних жаргонізмів – це одна з причин криміналізації всього населення країни, і передусім молоді. Кримінальний жаргон навчає мислити кримінальними категоріями, прищеплює жорстокість, бездушність у стосунках з навколишніми, культивує образ життя злочинного світу, наглість, ненависть до суспільних цінностей, моралі й усталених норм, спотворює погляди й переконання, відволікає від чесної праці.

Слід пам'ятати, що кримінальний жаргон, як і будь-яка мова загалом, легше засвоюється в підлітковому віці (цей період є сенситивним щодо засвоєння мови), тому важливо вберегти підлітків і молодь від карного жаргону. Більшість експертів вважають, що кримінальний жаргон дуже сильно заглибився в лексикон звичайного (некримінального) населення, зокрема й молоді. Вони наголошують, що ця проблема є досить гострою й актуальною на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Соціологи й соціальні психологи, що вивчають проблеми молодіжної субкультури, визнають процес заглиблення кримінального жаргону в молодіжний сленг стабільним, убачають головним джерелом поповнення такого жаргону не тільки неформальні, іноді кримінального забарвлення, молодіжні об'єднання, членом яких є індивід, але й цілком формальні, соціальні ніші, які займає індивід у процесі своєї життєдіяльності. Так, більшість цих учених чинниками запозичення кримінального жаргону до мови спілкування молоді називають психологічні особливості молодіжного віку та дезадаптацію інституту позашкільного виховання. На думку ж філологів, причинами вищезазначеного явища є відсутність чіткої мовної політики української держави, зокрема жорст-

кого контролю з боку державних органів за чистотою мови засобів масової інформації, засилля іноземної низькоякісної відео-, аудіо-, літературної продукції.

Для розв'язання поставленої проблеми потрібно: а) реанімувати інститут позашкільного виховання, що відновить старі й посилить створення нових просвітних гуртків, спортивних секцій, гуртків з профорієнтації; б) реанімувати інститут сім'ї як визначальний інститут у процесі соціалізації особистості, прищеплюванні їй моральних, культурних та інших якостей, підвищувати роль та авторитет батьківства у формуванні внутрішньої, фізичної культури молоді, культури спілкування та поведіння з людьми всіх вікових категорій, відновлювати загальну й мовленнєву культуру батьків; в) установити жорсткіший контроль з боку держави за засобами масової інформації (це повинна бути поміркована й розумна «фільтрація» іноземних ЗМІ та художньої літератури, що впливають на свідомість населення України, зокрема, на підлітків і молодь); г) проводити просвітницькі бесіди з молоддю на всіх рівнях для популяризації «чистоти» мовного спілкування як у навчальних закладах, гуртках, так і на загальнодержавному рівні.

Культурні зміни можуть зумовлювати появу нових слів у нашій мові, змінення норм правильного поведіння й моралі, виникнення нових форм мистецтва й культури в цілому. Часто культурні зміни одночасно є соціальними. Наприклад, змінювання норм моралі може спричинити змінювання взаємин між соціальними спільнотами й навпаки. Практично всі важливі зміни мають як культурний, так і соціальний аспекти, а тому до них застосовують термін «соціокультурні зміни».

Лоза О.
КЗ «ХГПА»

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Спілкування – це складний, багатоплановий процес установалення й розвитку контактів між людьми, обміну певною інформацією та думками. Головною особливістю спілкування є взаємодія. Без цього процесу неможливо уявити сучасне життя, адже спілкування супроводжує нас скрізь, завдяки чому ми можемо розуміти один одного й знаходити спільну мову з оточенням. Людина не може бути висококультурною, якщо вона має низьку культуру спілкування. Саме тому підготовка майбутніх фахівців різних галузей набуває великого значення. Культура спілкування фахівця виявляється не лише в дотриманні норм

літературної мови, оволодінні професійною мовою, умінні висловлювати правильно та чітко власні думки, а й в умінні слухати та чути співрозмовника.

У наш час існує проблема формування в майбутніх учителів початкової школи культури педагогічного спілкування, тому у вищих навчальних закладах приділяють велику увагу розвиткові комунікативних умінь і навичок студентів, а також формуванню знань про культурні норми спілкування. Метою вищої освіти є підготовка майбутнього спеціаліста, здатного здійснювати педагогічне спілкування на високому рівні. Для цього потрібно створити умови для формування у студентів культури спілкування. Це сприятиме підвищенню рівня професіоналізму майбутніх учителів.

Культура педагогічного спілкування вчителя виявляється в його здатності здійснювати педагогічну комунікацію під час навчально-виховного процесу. У майбутніх учителів необхідно сформувати розуміння того, що від культурного рівня спілкування педагогів залежатиме якість комунікаційної діяльності дітей. Формуванню культури спілкування майбутніх педагогів сприятиме наявність високого рівня розвитку культури спілкування викладачів як у процесі навчання, так і в самостійній роботі.

Основними принципами комунікативної підготовки студентів є дидактичні та виховні. До дидактичних принципів належать такі: цілеспрямованість, планомірність, систематичність; науковість і доступність; зв'язок теоретичних засад із практичними; наступність і перспективність; наочність та емоційність; мотиваційне забезпечення; активність; усебічний розвиток особистості. Виховними є такі принципи: єдність національного й загальнолюдського; єдність та узгодженість у наступності вимог; суспільна спрямованість; позитивне налаштування та оптимістичне прогнозування.

Важливим є і принцип спонукання до самовдосконалення й самовиховання у процесі підготовки. Студенти повинні систематично працювати над своїм мовленням, манерою спілкування, розвивати комунікативні вміння та здібності, учитися стримувати емоції, знаходити спільну мову з кожною дитиною, з батьками й учителями. Основними шляхами формування культури спілкування є спеціальні мовленнєві вправи, публічні виступи, читання відповідної літератури, розвиток комунікативних здібностей і загальної культури.

Отже, важливо створити умови навчання й підготовки майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі таким чином, щоб під час роботи з дітьми вчителі могли не тільки дати знання з певних дисциплін, а й учили вихованців культурі спілкування на власному прикладі.